

Bestuursvoorzitter van Stibbe over de advocatuur in een veranderende markt

De crisis als kans

Heleen Kersten is bestuursvoorzitter van Stibbe, en als advocaat gespecialiseerd in fusies en overnames. De kredietcrisis raakt haar praktijk direct, maar ze maakt zich vooral nog geen zorgen. 'De verandering doet een beroep op de flexibiliteit van advocaten. Dat is alleen maar goed.'

'We zijn geen verlengstuk van de cliënt'

De vergaderzaal op de zestiende verdieping waar zij haar bezoek ontvangt, biedt uitzicht op de Zuidas. Die naam staat symbool voor de economische groei waaraan Nederland zich lange tijd mocht laven. Tal van internationaal georiënteerde bedrijven, waaronder opvallend veel advocatenkantoren, nestelden zich de afgelopen jaren in de flanken van de A10 in de hoop dat het gebied zou uitgroeien tot een zakendistrict met internationale allure. Maar de bouwactiviteiten zijn afgenomen, net als de fusies en overnames. 'De crisis brengt

een ander soort zaken met zich mee', bevestigt Kersten. 'Minder mergers and acquisitions, meer herstructureringen. Lopende overnames vertragen of worden stopgezet en ik verwacht dat dat wel even zal aanhouden.' Zelf is ze een overnamespecialist, "maar gelukkig heb ik altijd ook veel geadviseerd en vroeger ook veel geprocedeerd". Erg aangedaan over de economische situatie lijkt de managing partner niet. De economische crisis is ook een kans waar de advocatuur haar voordeel mee kan doen, vindt ze. 'Stagiaires moeten nu weer heel andere dingen doen, en krijgen op het ogenblik een veel bredere opleiding. Meer insolventierecht, er wordt meer geprocedeerd, en die verandering doet een beroep op de flexibiliteit van de advocaten. Dat is alleen maar goed.'

Geen eigen belang

De crisis als kans, Kersten is niet de enige die het zegt. De crisis als moment van bezinning na een periode van ongebreidelde groei. Ze heeft het zelf allemaal meegemaakt, de groei van de kantoren, het aantal billable

hours, de druk van cliënten. Toch vindt ze het vak niet wezenlijk veranderd in al die jaren. Nog steeds is de advocaat die bijzondere juridische dienstverlener wiens taak het is de belangen van zijn cliënt onafhankelijk, partijdig, deskundig, integer en vertrouwelijk te dienen. In dat opzicht verschilt zij als managing partner van een van de grootste commerciële kantoren niet van de eenpitter uit Assen die de meeste zaken op basis van een toevoeging doet. 'Het soort cliënt maakt voor het vak zelf niet echt uit', vindt Kersten. 'Een advocaat staat zijn cliënt bij, omdat hij hem nodig heeft, of het nu een particulier is, of een bedrijf, het komt in de kern op hetzelfde neer. Het gaat nooit om ons eigen belang, we doen ons werk in het belang van de cliënt.'

De kernwaarden waarnaar Kersten verwijst - onafhankelijkheid, partijdigheid, integriteit, vertrouwelijkheid en deskundigheid - zullen naar verwachting worden opgenomen in de nieuwe Advocatenwet. Of ook de zesde kernwaarde, de publieke verantwoordelijkheid voor een goede rechtsbedeling, een wettelijke basis krijgt, is nog niet vanzelfsprekend. Kersten vindt dat advocaten per definitie een publieke verantwoordelijkheid dragen voor het functioneren van de rechtsstaat, en dat wettelijke explicitering van die waarde dus overbodig is. Die mening deelt ze met de Nederlandse Orde van Advocaten die de staatssecretaris al eerder adviseerde de wettelijke waarden te beperken tot vijf. 'De advocatuur is een maatschappelijk beroep en dat geldt voor ons in deze toren, en voor de advocaat met zijn praktijk aan huis', beargumenteert Kersten haar mening. 'Als je nog eens gaat expliciteren dat een advocaat het publieke belang in het oog moet houden, wat wordt daarmee dan precies bedoeld? Volgt die maatschappelijke verantwoordelijkheid niet uit de andere kernwaarden? Of gaat het bij die zesde kernwaarde ook bijvoorbeeld over de vraag of een advocaat gedwongen kan worden vertrouwelijke informatie aan overheidsinstanties te geven in het kader van bepaalde

maatregelen en toezicht? Daar is de advocatuur niet voor. Wij dienen het belang van de cliënt. Daarbij handelen we natuurlijk in overeenstemming met de gedragsregels, en kijken we ook altijd naar de tegenpartij en zijn standpunt, maar primair kijken we naar onze cliënt. Stel je voor dat we dat niet zouden doen. In het bestuursrecht of het financieel toezicht is sprake van een heel machtige overheid waartegen je als individu niet zomaar kunt opboksen. Daarvoor is echt een gespecialiseerde advocatuur nodig.'

Staat en markt

In de ogen van Kersten is het een van de taken van de advocatuur tegenwicht te bieden aan een machtige staat. Kritiek dat de beroepsgroep zich teveel laat meeslepen door een machtige markt wijst ze van de hand. 'Onze houding is kritisch en onafhankelijk, we zijn geen verlengstuk van de cliënt. Het is waar dat de advocatuur ondernemender is geworden, en dat de cliëntèle verwacht dat we bereikbaar zijn. Maar bereikbaarheid is iets anders dan het opgeven van je onafhankelijkheid. Het is waar dat we ons hebben gespecialiseerd en dat we ons werk proberen efficiënt te doen. We hechten aan kwaliteit en deskundigheid, en steken daar veel tijd in. En het is aardig dat we daarmee geld verdienen, maar dat is nooit een doel op zich. Toen ik bij Stibbe mocht komen werken, vroeg ik niet wat ik ging verdienen. En nog steeds geloof ik niet dat jonge mensen voor de zogeheten grote advocatuur kiezen, omdat ze daar zoveel kunnen verdienen. Mensen die hier binnen komen willen advocaat worden, omdat het vak echt meer inhoudt dan alleen het geven van juridisch advies.'

Kersten is het ook niet eens met de stelling dat de advocatuur mede verantwoordelijk is voor de huidige economische crisis. Weliswaar zaten er inderdaad heel veel advocaten om de tafel toen ABN Amro in drieën werd gesplitst en zijn er inderdaad talloze financieringsconstructies juridisch afgedekt, maar de teloorgang van het financiële systeem als zodanig kan de advocatuur niet worden aangerekend. 'De crisis heeft volgens mij vele oorzaken, niet alleen in Amerika, maar ook in Europa. Banken hebben risico's genomen door te beleggen in producten zonder dat ze nog begrepen waar het om ging. Ook toezichthouders hebben die risico's niet meer goed kunnen inschatten. Het is niet de taak van de advocatuur

dergelijke risico's in te schatten en daarop toezicht te houden. Advocaten moeten hun cliënten wegwijs maken in de complexe regelgeving die met dat toezicht heeft te maken, dat is onze expertise en deskundigheid. Wij dragen bij aan de transparantie van het systeem, en mogen niet adviseren over dingen die we zelf niet snappen. Daarbij wegen we de gerechtvaardigde belangen van alle partijen af, maar we zijn een juridische adviseur, en gaan niet over de maatschappelijke en/of economische wenselijkheid van overnames.'

Advocatuur en economie

Of de financiële crisis voorkomen had kunnen worden? Kersten durft het niet te zeggen. 'Het probleem is dat er een mondiale economie is ontstaan, terwijl er geen internationale rechtsorde inclusief internationale rechtscolleges en internationaal georganiseerd toezicht is', zegt ze. Wat dat betreft liggen economische en juridische ontwikkeling in elkaars verlengde. 'Een niet al te ontwikkelde rechtsstaat kan economische groei doormaken, maar ik weet niet of dat op de lange termijn houdbaar is. Wie een evenwichtige economische groei op de lange termijn wil hebben, heeft een rechtsstaat nodig, denk ik. In China zie je dat nu ook gebeuren. Als iemand in het buitenland wil investeren, moet hij erop kunnen vertrouwen dat er regels zijn die voor iedereen gelden, dat er een onafhankelijke rechter is die de regels toepast, maar ook dat hij bijstand van een advocaat kan krijgen. Zonder die basis zullen mensen niet bereid zijn op de lange termijn risico's te nemen in het economische verkeer. Wat dat betreft hebben advocaten zeker ook een economische verantwoordelijkheid; als ondernemers, maar vooral ook als onafhankelijke partij in de rechtsstaat.' <<<